

DANIEL KEHLMANN

per Anna Mateu

ALS SEUS 32 ANYS, DANIEL KEHLMANN (MUNIC, 1975) ÉS UN DELS ESCRITORS AMB MÉS ÈXIT I PROJECCIÓ DE LA LITERATURA GERMÀNICA. A FINAL DE 2006 VA VIATJAR FINS A VALÈNCIA PER PRESENTAR EL SEU DARRER LLIBRE, «EL MESURAMENT DEL MÓN» -LA SEUA SISENA NOVEL·LA I LA PRIMERA QUE PUBLICA EN CATALÀ (ANGLE EDITORIAL)-, UNA NOVEL·LA DE FICCIÓ AMB DOS PROTAGONISTES D'EXCEPCIÓ: ELS CIENTÍFICS ALEXANDER VON HUMBOLDT I CARL FRIEDRICH GAUSS. EN AQUESTA ENTREVISTA, KEHLMANN ENS PARLA DE LA FIGURA DE L'EXPLORADOR I DE COM HA VOLGUT ENFOCAR EL PERSONATGE DE HUMBOLDT EN AQUESTA NOVEL·LA DE FICCIÓ.

«HUMBOLDT ERA UN AUTÈNTIC OBSÈS DE PRENDRE MESURES»

LA VISIÓ DEL MÓN

MONOGRÀFIC

© Fotos entrevista: Miguel Lorenzo

Alexander von Humboldt (1769-1859) va ser un dels naturalistes i exploradors més agosarats del seu temps. Entre 1799 i 1804 va viatjar sense descans per nombroses possessions espanyoles de l'Amèrica Central i del Sud: la conca de l'Orinoco, els Andes, Nova Espanya... fins al punt que Simón de Bolívar va dir d'ell: «Va ser el descobridor científic del Nou Món, el seu estudi ha donat a Amèrica millors resultats que tots els conqueridors junts.» L'impacte de la combinació que va fer de diverses disciplines –geografia, botànica, meteorologia, geologia...– fou tal que alguns estudiosos parlen de «ciència humboldtiana» per referir-se a una visió de la natura com un sistema complex d'interacció.

Ara, Daniel Kehlmann pren la seua figura per convertir-lo en coprotagonista, juntament amb el matemàtic Friedrich Gauss (1777-1855), d'una novel·la amb un títol suggeridor, *El mesurament del món*, que ha ocupat durant unes quantes setmanes els primers llocs de les llistes de vendes a Alemanya. Completament vestit de negre, aquesta jove promesa de la literatura germànica ens rep al vestíbul d'un cèntric hotel de València, on acaba d'arribar des de Madrid i amb el temps just abans de la presentació del seu llibre. Tot i haver estudiat filosofia i lletres a Viena, ciutat on actualment resideix, Kehlmann es confessa «completament fascinat» per la ciència. Això sí, des del principi deixa clar que el seu propòsit no era fer divulgació científica, sinó crear una novel·la de ficció.

En primer lloc, què va ser el que el va incitar a escriure un llibre sobre dos científics, en principi tan dispars, com Alexander von Humboldt i Carl Friedrich Gauss?

La primera vegada que em va passar pel cap la idea em va semblar necessari escriure sobre aquests dos personatges a causa precisament del gran contrast existent entre els dos. Mentre que Humboldt va viatjar pertot arreu, Gauss va quedar-se a casa seua i va fer les seues exploracions només amb la ment. Em va semblar meravellós i molt atraient aquest contrast que es podia observar en tots els aspectes de les seues vides. Per exemple, la gran importància de les dones a la vida de Gauss, mentre que per a Humboldt eren pràcticament irrellevants. Fins i tot contrasten en detalls com ara que Humboldt sempre va fugir de la seua família, mentre que Gauss va viure sempre amb sa mare. Van ser aquestes particularitats que van fer que sentira la necessitat de posar juntes les seues vides tan diferents. I si sóc sincer, no puc entendre encara com vaig ser el primer a tenir aquesta idea.

Diu que eren molt diferents, però què tenien en comú perquè siguen els protagonistes d'un llibre titulat *El mesurament del món*?

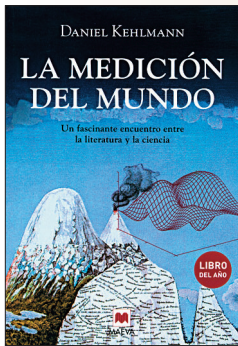
Tant Humboldt com Gauss pretenien entendre el món, però cadascú a la seua manera. Aquesta obsessió per entendre va ser un component molt important en les seues vides que les va condicionar completament, ho va ser tot per a ells. El llibre els mostra sovint com persones antipàtiques, no gaire amables ni sociables. Aquesta era l'altra cara de la seua dèria per mesurar el món, el cost humà de dedicar-se a una activitat que es va convertir en el centre de la seua existència i va fer d'ells persones realment difícils. Trobe que aquesta és la característica principal que tenen en comú. En el llibre he volgut emprar molt d'humor i burlar-me en certes ocasions dels dos protagonistes, però d'aquesta qüestió específica, del seu anhel de mesurar el món, d'entendre'l al cap i a la fi, no he volgut fer riure.

Què era el que buscava quan es va plantejar escriure aquest llibre? Es tracta d'una biografia novel·lada dels dos científics o és pura ficció?

«TANT HUMBOLDT COM GAUSS
PRETENIEN ENTENDRE EL MÓN, PERÒ
CADASCÚ A LA SEUA MANERA»

La medición del mundo

Daniel Kehlmann

Edicions Maeva, Madrid, 2006
224 pàgines.

argumental d'aquesta novel·la. Una passió que consumeix els nostres dos herois, que van mostrant una faceta humana que també els uneix, la falta d'habilitat per a les relacions personals, alhora que una necessitat vital pel coneixement científic. Gauss, des de les pautes i patrons i von Humboldt, des de la vastitud de l'horitzó.

La gran quantitat d'elements científics que Kehlmann descriu, llançant-los quasi amb insolència, ens fa a vegades oblidar la vertadera essència d'aquest llibre. I és que *El mesurament del món* és abans que res una novel·la de viatges i com a tal cal llegir-la. En ella es tanquen el retrat fictici de dos éssers superlatius, de les seues ambicions i dels seus èxits, de les seues fòbies i de les seues passions, dels seus amors i els seus desamors. I, és clar, dues maneres radicalment diferents d'entendre la ciència.

Cal deixar clar que es tracta totalment d'una ficció. Per descomptat, hi ha certes coses a la novel·la que són reals perquè m'he basat en dos personatges històrics que van existir realment, però el que he volgut fer des del principi és una novel·la de ficció. Així doncs, els lectors faran bé de no creure tot el que conte al llibre.

Hi ha moltes anècdotes curioses al llibre, i com vostè assenyala, és difícil reconèixer quines són certes i quines no. Però en concret, hi ha un passatge un tant curiós en què Gauss coneix Emmanuel

Kant, i després que el matemàtic expose la seua teoria sobre l'espai, el filòsof l'únic que diu és «salsitxa». Va ser realment això el que va dir Kant en conèixer Gauss?

No, aquesta anècdota en concret és inventada. En realitat Gauss no tenia cap interès a publicar els seus des-

VIATGE FANTÀSTIC AL COR DE LA CIÈNCIA

Què tenen en comú un naturalista i un matemàtic? Amb evident intenció de respondre, Daniel Kehlmann proposa diverses lectures, algunes profundes, altres no tant, que reverberen al voltant de la convergència vital de dos grans actors de la ciència alemanya del segle XIX, Carl Friedrich Gauss i Alexander von Humboldt. La passió per la geometria entesa en el seu sentit etimològic de mesurament de la terra i en el seu sentit matemàtic més ampli i abstracte constitueixen les metàfores que assenten, sobre plans existencials netament diferents, el fil

L'explorador i el contemplador, dos exemples clàssics d'accés al coneixement del món que convergeixen en un incert punt de fuga, on l'horitzó geogràfic de Von Humboldt es converteix en línia geomètrica i on la lògica del pensament de Gauss es fon amb la pròpia realitat de la naturalesa, transcendent-la fins a fer-la encara més real que ella. Kehlmann entrelaça amb mestratge el viatge interior del matemàtic amb l'exploració cap a terres exòtiques del naturalista. Dos personatges, dos viatges, on el relat històric es mescla amb la descripció romàntica, l'amor per la ciència i escenaris com la salvatge Amèrica de l'Amazones i l'Orinoco o la mateixa Espanya, sempre exòtica per a la sensibilitat alemanya.

Es tracta d'una lectura molt amena, ràpida i de gran gaudi. Els capítols van alternant entre un personatge i l'altre, la qual cosa permet una entretinguda mirada a la fogositat i apassionament del Von Humboldt explorador i del Gauss preclar, dotat d'una intel·ligència total, atrapat en el seu temps en una Alemanya amb característiques de finals del segle XVIII i principis del XIX que comença a crear la seua identitat com a nació dins del tempestuós període de l'Europa de Napoleó i les seues guerres. Temps en què sobreviure era privilegi d'uns pocs i on la ciència era heroisme pur, només a l'abast dels millors.

En definitiva, es tracta d'un llibre ple de vitalitat, que mescla una informació molt nodrida amb situacions novel·lades molt entretingudes, que ens acosta el cor i la personalitat de dos pilars de la ciència moderna. Si a un, Von Humboldt, se'l considera pare de la geografia física i a l'altre, Gauss, pare de les matemàtiques modernes, tenim, sens dubte, en la figura d'aquests personatges, l'excusa necessària i suficient per a obrir les pàgines d'aquest llibre i deixar-nos portar per les meravelles que ens ofereix en la increïble aventura de la ciència.

DIEGO RASSKIN GUTMAN

Institut Cavanilles de Biodiversitat i Biologia Evolutiva, UV

cobriments sobre la natura de l'espai, és a dir, que l'espai és corb. I a més, en el moment en què ambiente la trobada entre Gauss i Kant a la meua novel·la, el filòsof ja era mort, de manera que evidentment no es basa en fets reals.

I per què opta per afegir aquesta anècdota?

Una novel·la el que busca és posar la gent en conflicte. La vida real ja té molt de conflicte, però la novel·la ha de mostrar-lo, així doncs vaig trobar interessant que Gauss es trobara

amb Kant, quan açò no havia tingut mai lloc. En el moment en què ocorre aquesta suposada trobada, Kant és un ancià que pateix de demència. De manera que Gauss no podia trobar-se un filòsof totalment lúcid i en conseqüència d'aquesta trobada no podia derivar una discussió raonable sobre la natura de l'es-

**«ELS LECTORS FARAN BÉ
DE NO CREURE TOT EL QUE
CONTE AL LLIBRE»**

pai, que és el que ocorreria en una novel·la d'Umberto Eco, per exemple. El que jo volia era mostrar un home que sofrira, un home que donara la sensació d'estupidesa i de feblesa, perquè això em semblava molt més humà i molt més revelador que inventar una discussió entre els dos.

En la novel·la, fa dir a Humboldt: «Els artistes consideren les seues llicències un do, però allò que s'inventen confon les persones [...] les novel·les acaben convertint-se en contes mentiders perquè l'autor vincula les seues faules als noms de personatges històrics», i Gauss replica, «abominable»...

Evidentment és una referència a mi mateix. Des del mateix moment en què se'm va acudir la idea d'aquesta història vaig voler escriure una novel·la d'humor. Era absolutament natural per mi posar els personatges en situacions còmiques per provocar anècdotes divertides, encara que haguera d'inventar passatges com aquest de Kant i Gauss. No podria escriure d'altra manera i no podria tampoc escriure una novel·la seriosa.

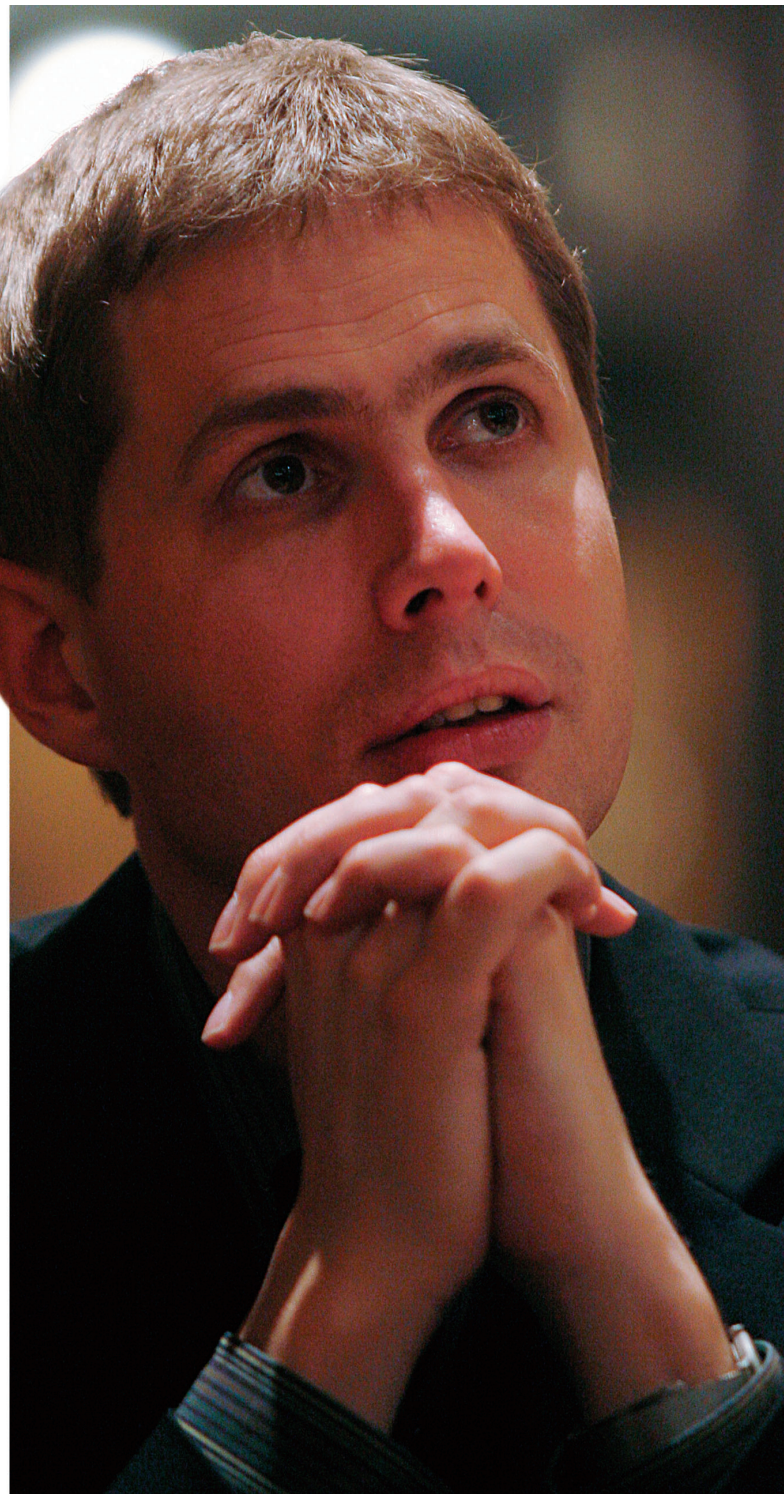
Respecte a l'altre protagonista de la novel·la, Humboldt, què en destacaria?

Crec que si analitzem el personatge psicològicament, veurem com el fet d'allunyar-se constantment d'Alemanya diu molt d'ell. Humboldt degué de sofrir molt a causa de la seua família repressora i també per culpa del seu —en la meua opinió— horrible germà. I crec que per això tenia aquest fort desig de fugir d'Alemanya. No obstant això, la seua tragèdia real va ser que sempre dugué Alemanya amb ell. Ell vestia aquell uniforme d'inspector del Departament de Mines i Metal·lúrgia a què es fa referència sovint en la novel·la i, al cap i a la fi, Humboldt era molt, molt alemany, molt més que Gauss. Va voler fugir, però en realitat no se'n va anar mai d'Alemanya.

Què és «ser alemany»?

Ser alemany és una estranya barreja d'idealisme, disciplina i manca d'humor que fa possible realitzar proeses meravelloses en el món, però també actes cruels i perversos. Aquesta combinació pot resultar divertida, i per això jo em vaig servir a la meua novel·la d'aquests trets per crear un efecte còmic. L'única manera d'escriure sobre una creença tan estesa com la falta d'humor alemany era precisament escrivint una novel·la divertida.

Al seu llibre descriu Humboldt com un home obstinat

**«HUMBOLDT TENIA UNA INCREÏBLE
HABILITAT PER BUSCAR A LA NATURA
DE MANERA INTUÏTIVA»**

a mesurar tot allò que veu, certament una persona amb un caràcter realment obsessiu. Per què el presenta d'aquesta manera?

Des del meu punt de vista, Humboldt era un autèntic obsès de prendre mesures i crec que precisament per això em va interessar aquest personatge i el seu caràcter. El moment en què vaig començar a interessar-me per ell és quan llegesc com va anar mesurant totes les muntanyes, tossals i cims que trobava al seu pas en el seu viatge de París a Madrid. Per què feia això? En realitat ell no estava interessat en Espanya, el que ell desitjava era viatjar a Amèrica del Sud i per això necessitava una audiència amb el ministre Urquijo. Aleshores per què anava mesurant-ho tot? Doncs senzillament perquè Humboldt era incapaç de deixar passar una sola muntanya sense conèixer la seua altura i les seues mesures. I va ser aquest aspecte obsessiu de la seua natura el que va fer que psicològicament fóra un personatge molt atractiu per mi i alhora un recurs molt divertit per a la novel·la.

En aquest viatge es veu que Humboldt i Bonpland eren una parella que no acabava d'avenir-se, tot i que el francès l'acompanyarà en la seua aventura per l'Amèrica del Sud. Com explica que estigueren junts tant de temps?

És una gran pregunta i alhora una difícil resposta. No estic massa segur, tot i que he de dir que el meu Bonpland és una invenció, no un personatge històric. El Bonpland real es compenetrava molt més amb Humboldt que no el de la novel·la, però per a mi era molt més interessant crear un contrast entre aquests dos personatges que viatjaven junts, una sort de Don Quixot i Sancho Pança. Havia d'inventar el motiu pel qual Bonpland fugí i crec que per a ell era també la necessitat d'allunyar-se de sa casa. Al llarg del llibre ell diu sempre que estaria millor en el seu poble a França, La Rochelle, però tot i això també mostra alguns problemes amb la seua família. Bonpland sap que trau algun benefici del viatge amb Humboldt, però no es pregunta a ell mateix per què va amb el naturalista.

Diu que el seu Bonpland és una invenció. Respecte a Humboldt, que presenta d'una manera extravagant, de vegades fins i tot com un boig, té també molt d'invenció?

**«ELS DESCOBRIMENTS
DE HUMBOLDT NO HAN
TINGUT GRANS
CONSEQÜÈNCIES
PER A LA HUMANITAT,
AQUESTA ÉS LA GRAN
DIFERÈNCIA AMB GAUSS»**

És possible que haja exagerat una mica i no haja estat sempre fidel al seu caràcter real. Cal tenir en compte que és una novel·la i que no era el meu objectiu retratar el Humboldt real, però crec que el meu personatge literari de Humboldt no s'allunya tant de la realitat com el gran heroi del segle XIX que s'ha volgut erigir. Humboldt va ser un home molt estrany que va fer veritables extravagàncies, com per exemple els experiments amb electricitat al seu propi cos. Així doncs, sí que és cert que he inventat algunes coses, però d'altres que poden semblar increïbles són totalment certes. Humboldt va ser un home molt complicat i en certa mesura crec que se'l pot considerar un boig. He inventat moltes coses per escriure aquest llibre però he intentat reflectir aquesta característica psicològica del seu caràcter que va ser totalment real.

En la seua opinió, aquesta bogeria podia provenir dels perillous viatges i campanyes a què se sotmetien els expedicionaris en aquella època?

Sens dubte és una meravellosa manera de tornar-se boig i hi ha certa idea romàntica en aquesta forma d'embogir. És fantàstica, però crec que precisament en aquesta grandiositat del camí és on ells embogien. La sort de tornar amb vida d'aquest tipus de viatge no era realment massa gran. Pensa en l'alt nombre de persones que morien en aquestes expedicions. De manera que, per córrer aquests riscos ja calia que

estigueren almenys una mica bojós abans de començar el viatge.

En la seua opinió, quin és l'èxit científic més espectacular de Humboldt?

El llegat científic de Humboldt no ha perdurat realment. Ell mai no va fer registres dels seus descobriments com sí que va fer Gauss, i en quantitat. Per exemple, la canal que descobreix entre l'Orinoco i l'Amazones és absolutament intranscendent, tot i que Humboldt, en descobrir-la, va pensar que canviaria l'economia del continent. Però açò no va ocórrer. Des del meu punt de vista considere que el seu descobriment més important va ser el corrent oceànic que duu el seu nom, el corrent d'aigua freda del Pacífic. Humboldt tenia una increïble habilitat per buscar a la natura de manera intuïtiva, i d'aquesta manera era capaç de trobar coses que només s'haurien pogut descobrir mitjançant ordinadors perquè no es podien calcular.

El mesurament del món

Daniel Kehlmann

Angle, Manresa, 2007.

248 pàgines.

MUNDIMENSORS I HUMANS

El mesurament del món (*Die Vermessung der Welt*) és el títol de la traducció catalana de la recent novel·la del jove escriptor Daniel Kehlmann (Munic, 1975), la qual ha esdevingut un notori èxit de vendes a Alemanya. La narració, adobada d'intel·ligència, ironia i molta ficció, reconstrueix les vides i trajectòries científiques del naturalista Alexander von Humboldt i del matemàtic Karl F. Gauss, obsesionats pel mesurament del món. L'autor, malgrat els antagonismes vitals existents entre un viatger impenitent i un sedentari de gabinet, els associa en la

narració, manufacturant una peculiar història de vides paral·leles a partir d'un encontre esporàdic a Berlín el 1828. Aquesta trobada, plena d'extravagàncies, permet a Kehlmann entrellaçar un relat on va alternant capítols referits a la respectiva carrera científica de dos dels més caracteritzats representants del *volk* alemany. Al mateix temps, va component un retrat irònic dels personatges mostrant les seues grandeses i les seues debilitats, les seues obsessions i, fins i tot, les seues al·lucinacions.

Kehlmann emmarca els dos personatges en el context intel·lectual de la Il·lustració (Kant, Goethe, W. von Humboldt, Daguerre, Franklin, Werner, Jefferson, Mutis, etc.), quan la ciència s'enfrontava amb renovades perspectives a un ingent camp de recerca. Òbviament, el mesurament del món era una empresa admirable de la raó i de les llums que arraconaria el desordre i la ignorància. L'autor sorprèn el lector amb una entretinguda història sobre el mesurament físic i matemàtic del món on va barrejant les fites més destacades d'aquests dos homenots de la ciència. Kehlmann vol desmitificar les sacralitzades figures dels dos mundimensors, humanitzar les complexes relacions dels savis amb els seus entorns o ressenyar els contrastos entre els rigors temeraris de joventut i les seues provelctes decadències. Més enllà de les etapes dels viatges de Humboldt o de les explicacions matemàtiques de Gauss, Kehlmann aprofundeix en la peripècia humana dels dos genis i en la seua distància i entotsolament en relació a la societat. Al llarg de la narració, hi ha un particular interès per novel·lar les actituds psicològiques dels savis, fins i tot quan Gauss començà a ser superat pels seus interlocutors o quan els ajudants de Humboldt ja mesuraven amb major precisió el Volga.

Un argument central del llibre és que tots dos eren genis rars i estranys, quasi incapaços per relacionar-se amb l'entorn, raó per la qual les persones amb què convivien manifestaven continuament la seua perplexitat davant del seu comportament; bona part de l'humor i de la ironia del llibre naix precisament d'aquest contrast. No obstant això, a mesura que avança la novel·la, aquesta primera impressió va sent matisada, i a la fi sembla que Gauss i Humboldt eren més humans que no els seus interlocutors.

L'associació novel·lada de Gauss i Humboldt permet a Kehlmann mostrar l'antagonisme dels dos científics i les complementarietats dels resultats de la llibertat de moviment i la llibertat de pensament. Mentre Alexander von Humboldt fou el viatger per antonomàsia (va recórrer Espanya, travessà l'Amèrica hispana, escalà el Chimborazo o explorà Rússia), Gauss —sense moure's de l'Observatori de Göttingen— desenvolupà valuoses eines d'anàlisi matemàtica i geometria diferencial, així com en el camp del magnetisme i de l'òptica. Però, mentre que les dones no existien per a Humboldt, Gauss era un *donjuán* empedreit. Quan Humboldt estava viatjant per Rússia (una eixida fallida i de resultats trists i incerts, segons Kehlmann), Gauss estudiava rus com un exercici mental i llegia Puixkin. D'altra banda, també Humboldt desplegà una molt meritòria tasca teòrica, mentre que Gauss exercia d'agrimensor.

La novel·la ha generat una certa polèmica a Alemanya pel tractament desmitificador dels personatges, singularment pel retrat de Humboldt. Certes invencions i atreviments de Kehlmann han incomodat alguns membres de societats humboldtians. Cal insistir que es tracta d'una ficció. Kehlmann no pretén fer una novel·la d'història de la ciència, però ha mobilitzat una excel·lent documentació sobre la tasca científica dels personatges i, de vegades, estimula el lector a la comparació amb les biografies més solvents. L'autor escriu una novel·la ben escrita amb un ritme idoni on va barrejant la biografia amb la narració de viatges, l'assaig, el relat intel·lectual i el realisme màgic incorporant diàlegs enormement còmics, entretinguts, irònics i desmitificadors. El llibre, de lectura deliciosa, amena i irònica, indaga sobre la vida íntima d'unes personalitats complexes i solitàries i esdevé simultàniament una tragicomèdia i una exaltació dels científics. Benvinguda aquesta traducció que, a més de les consideracions anteriors, com a geògraf m'ha permès gaudir d'una entretinguda interpretació del viatge reeixit de Humboldt per Espanya i l'Amèrica hispànica i de la destacada campanya de Rússia.

JOAN F. MATEU

Catedràtic de Geografia, Universitat de València.

Però ell tenia aquesta sensibilitat, i d'aquesta mateixa manera va aportar dades sobre la climatologia sense tenir vertaders coneixements sobre el tema. Aquesta habilitat per sentir o intuir, més que no per descobrir, fenòmens de la natura és la que jo destacaria.

Però Humboldt va recol·lectar més de 20.000 plantes en els seus viatges i molts dels seus descobriments han establert la base de la botànica actual, no creu

que el seu treball va canviar la manera de concebre el coneixement en el món?

A mi personalment em sembla que els seus descobriments no han tingut grans conseqüències per a la humanitat i és per exemple la gran diferència amb Gauss. Sense Gauss el món avui dia seria totalment diferent. El mateix Einstein es va basar en les fórmules matemàtiques de Gauss, entre altres coses, per

desenvolupar i formular la seua pròpia teoria. I crec que aquesta és la gran tragèdia de Humboldt, ell realment no va canviar el món. Va ser un gran científic, és cert, però no va ajudar a canviar pràcticament res. El món seria pràcticament el mateix sense ell.

Tot i així, és conegut el fet que un llibre de Humboldt, *Relation historique du voyage aux régions quinoxiales du nouveau continent*, on relata els seus viatges per l'Amèrica del Sud, va servir d'inspiració a Charles Darwin per emprendre el seu viatge a bord del *Beagle*. Va induir altres naturalistes a explorar el món?

No sabria dir si va inspirar altres naturalistes o no. El que sí que conec és el cas de Darwin, que considere que és un fet divertit i tràgic alhora. És cert que Darwin s'inspirà en Humboldt per fer aquest viatge, però quan els dos científics es van trobar, Darwin es va sentir prou decebut perquè Humboldt no es va mostrar gaire interessat per les seues idees. De fet, Humboldt era un gran enemic de la teoria de l'evolució. No creia que l'home haguera evolucionat d'altres espècies animals. Ell va dir una vegada, i així ho recull al meu llibre, «la segona major humiliació per a l'home és l'esclavitud, però la primera és que descendeix del mico». Es tracta d'una afirmació que va fer realment, així doncs, tot i inspirar Darwin en el seu viatge, Humboldt era un ferm enemic de l'evolucionisme i d'aquest científic.

Així i tot, Humboldt és un científic reconegut com a explorador i naturalista, però creu vostè que fora d'aquest àmbit té tot el reconeixement que es mereix?

Aquest és un tema estrany. Humboldt és en certa manera l'home que tots som. Després de passar-hi ell, molts llocs de la Terra han estat batejats amb el seu nom. De manera que el seu nom es troba per totes bandes, al voltant nostre. Però al mateix temps és cert que no se'l coneix prou. A Alemanya, al seu propi país, sempre se'l confon amb el seu germà, que és molt més famós i va realitzar la reforma de l'educació. Hi ha molta gent que no sap ni tan sols que hi hagué dos germans o que no sap ben bé qui va ser el viatger i qui l'humanista. És difícil ara fer que se li tinga més reconeixement. Potser caldria que haguera fet llibres més interessants. Per exemple, la seua *Relation historique* li resulta avorrida a molta gent. No dic que no siga interessant des d'un punt de vista acadè-

mic, però no és interessant en el sentit dels llibres de Marco Polo o Darwin, on hi ha més aventura i resulten més entretinguts. La llàstima és que Humboldt no estava interessat a contar històries.

Tot i que al seu llibre no es mostra obertament, és reconeguda l'homosexualitat de Humboldt. No creu que això pot haver influït en el reconeixement públic que ha tingut?

No crec. A Alemanya hi ha moltes personalitats reconegudes com a homosexuals i no crec que els haja afectat. No em sembla que aquesta part de la seua biografia haja representat un paper important en el cas de Humboldt. Ell va ser un home molt discret i no disposem d'una informació gaire precisa d'aquest aspecte de la seua vida. De fet al meu llibre, el personatge de Humboldt sí que és homosexual, però ell no ho vol reconèixer. Hi ha una paraula en alemany que ho descriu molt bé, que és com una cosa que saps però que no desitges saber. En una novel·la sempre has d'oferir aspectes complicats per fer la història més interessant.

Troba que la ciència interessa als lectors en general?

La gent s'interessa molt per la ciència, però quan escriu una novel·la el meu objectiu no és ensenyar o transmetre coneixements a ningú. Jo mateix estic fascinat per la ciència tot i haver cursat estudis d'humanitats. El problema és que, tot i aquesta

fascinació, a la gent li espanta la ciència perquè hi ha certes matèries massa complicades que només els professionals poden entendre. De fet, la ciència fascina i espanta en la mateixa mesura. De totes maneres, sempre he estat de l'opinió que tothom hauria d'estar interessat en la ciència. El món és canviant i la gran aventura de l'esperit humà consisteix a comprendre tot açò. No puc entendre com és que hi ha gent a qui la ciència no els fascina.

És escriure una altra manera de mesurar allò que ens envolta?

Més que mesurar és sentir i entendre el món des del seu interior. Ací és on està l'habilitat d'un bon escriptor. ☺

Anna Mateu. Periodista, cap de redacció MÈTODE.

**«EL MEU PERSONATGE
LITERARI DE HUMBOLDT
NO S'ALLUNYA TANT
DE LA REALITAT COM
EL GRAN HEROI DEL SEGLE
XIX QUE S'HA VOLGUT
ERIGIR»**

